

Iktatószám

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

725.092.3

Hely

Kálvin tér

Idő

"1913"

Személy

Szerző

Pünkösti A.

Cím

A Kálvin-tér revíziója.

Forrás:

Egyetértés

Dop.

1913 VII/27.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

FŐVÁROS

A Kálvin-tér revíziója

— Adalékok a leendő Budapesthez —

Budapest, július 26.

Néhány éve kezdődött csak el nálunk annak az ötletnek bangoztatása, hogy a szobrok, épületek elválaszthatatlanok a környezettől és minden új műalkotás a milieuhoz kell, hogy hangolódjék. Ez az elv azonban csak nálunk volt ismeretlen, mert külföldön évek, évtizedek, sőt évszázadok óta már átvitték a gyakorlatba és a tökéletesség magas fokára emelték. Olaszország nagy városaiban, Franciaországban ezer helyen, sőt tőzsomszédságunkban, Bécsben is tudják, hogy a tér kompozíciójában elsőrangú szerep illeti meg a szobrot és épületet és sohasem szabad egyes alkotásokat komponálni, hanem részeket, nagyobb tömegeket kell tervszerűleg kifejleszteni. Külföldön már rég megtanulták, hogy a műalkotásokat a terek nagyságához és alakjához kell hangolni, mert ezek a faktorok összetartoznak és egységesen keltik a monumentális impresszióját. Budapesten azonban bármely alkotó, bármely komponens elvonása semmit sem változtat a tér keltette benyomásokon, mert itt az elemek nem tartoznak össze és egy-egy szobrász vagy építésznek köszönhetik kény és kedv szerint megválasztott helyüket.

Mostanság folynak a munkálatok, hogy a város egy régi terét, a Kálvin-teret egységesítsék és szabályozzák. Az utóbbi időben ugyanis a város súlypontja, a hivatalos és társadalmi élet szintere erről a vidékről az V. és VI. kerületek felé tolódott el és így történhetett meg, hogy elavultsága, rendezetlensége s stilustalan-

sága elkerülte a közügyeimet, most azonban rákerül a sor a Kálvin-térre is, melyet rövidesen a főváros egyik legszebb részévé akarnak kiképezni. Egyelőre ez a munka természetszerűleg csak részletmunka lesz, mert csak a tér egyik sarkának átépítésével foglalkozik, míg a többi részek változatlanul maradnak. Az átépítésre tervezett rész a református templom és a két oldali mellette fekvő fővárosi és egyházi bérházak, tehát a Lónyai-utcától a Ráday-utcáig terjedő, félkör alakban elhuzódó házcsoport; ennek a résznek átépítése fogja bevezetni a Kálvin-tér szabályozását.

A tér rendezéséhez, világvárosiassá tételéhez három dolog szükséges: az említett egész házcsoportnak, tehát a templomnak is, lebontása és újjáépítése, a Ráday-utcával szemközt, a Kecskeméti-utcával párhuzamosan egy utca nyitása, végül a szökőkutnak a forgalom tekintetbe vételével ideálisan való áthelyezése. Ez a három, egymást kiegészítő munka ideálissá fejlesztené a teret, de viszont talán éppen ezért a most tervbe vett rendezés egyikét sem hajtja végre. Ezek közül legkönnyebben kikapcsolható az utcanyitás kérdése, mely esetleg egy későbbi szabályozásra maradhat. A szökőkut áthelyezése ellen azonban semmiféle érv fel nem állítható, mivel ennek költsége nem nagy és mostani formájában, vonatkozással a nagy forgalomra, teljesen lehetetlen. A szobormű ideális pontja a mostani, térközépen lévő ideiglenes kávéház helyén van, ott kéne felállítani a hosszátló irányában, arccal a Múzeum-körut felé. Ez a megoldás ugy plasztikailag, mint a forgalomhoz viszonyítva, ideális és minden igényt kielégítő.

A templom régi épületének lebontása és újjáépítése a Kálvin-tér revíziójának harmadik és sarkalatos követelménye. A mostani pályá-

zat azonban feltétlenül és szívósan ragaszkodik a régi épület fentartásához. Miért? Talán régi vagy talán művészi szempontból nagybecsű alkotás? Egyik sem. A templom korát még nem illeti meg a történelmi név, külső kiképzése pedig, bár belseje egyszerű és fenséges hatást kelt, teljesen jelentéktelen. Az épület műértéke tehát nem gátolja az átépítést, finanziaális szempontoknak pedig nem szabad közre játszaniok. A templom átépítése azért is szükséges, mert teljesen lehetetlenné teszi a térrész modern és plasztikus kidolgozását. Az épület homlokzata ugyanis nem áll pontosan abban a félkörben, melyet az emített házcsoport leir, hanem egyik sarkával kilép belőle, úgy, hogy ezen a részen minden egységre törekvő kompozíciót teljesen lehetetlenné tesz. A tervező művészek egy része a bérházaknak egyenes, más része pedig homoru és csak a sarkoknál kifelé görbülő homlokzatot javasol; de mind a két megoldás szerint a templom ferde, az érintők irányában való eltolódása ijésztően bontja meg a harmóniát. Ettől a lehetetlenségtől eltekintve, az itt felépülő hatalmas bérház teljesen agyon fogja nyomni a közébük szoruló kis, ócska templomot.

A régi templom épületéhez azonban ragaszkodik a pályázat, holott szinte bizonyos, hogy előbb vagy utóbb annak újjáépítése is felszínre fog kerülni. Mostan azonban valamennyi pályázó művész kis munkával be tudná tervébe illeszteni, míg, ha a két bérház felépül, bonyolultan és nem teljes mértékben kielégítően lesz csupán megoldható. De nálunk még egy revízió, vagy esetleg több szükséges ahhoz, hogy egy teret annyira-mennyire rendezzünk. Mert ha a Kálvin-teret szabályozzák, ezt a munkát mindenki örömmel fogadja, de ez a revízió ne légyen egy újabb átépülkezésnek az előkészítője. Mert valóban itt az ideje, hogy Budapestet végre komoly, czéltudatos, igaz művészettel érdemesítsük.

Pünkösti Andor

Fővárosi háziyomda 1913